

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.І. Пирогова**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор ЗВО з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Вінницького національного медичного
університету імені М.І. Пирогова
д.мед.н., професор

Інна АНДРУШКО

28 серпня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**OK11 КЛІНІЧНА (ЛАБОРАТОРНА) ПРАКТИКА
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
(ВНУТРІШНІ ХВОРОБИ)**
(назва навчальної дисципліни)

з підготовки доктора філософії
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

галузі знань **I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення**
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності **I2 Медицина**
(код і найменування спеціальності)

мова навчання **українська**

Робоча програма з дисципліни «Клінічна (лабораторна) практика за спеціальністю «Внутрішні хвороби» підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, освітньої кваліфікації доктор філософії за спеціальністю І2 «Медицина»

«26» серпня 2025 року 26 с.

Розробники:

Вадим ЖЕБЕЛЬ, д.мед.н., професор ЗВО, завідувач кафедри внутрішньої медицини медичного ф-ту №2;

Сергій ЛОЗИНСЬКИЙ, д.мед.н., професор ЗВО кафедри внутрішньої медицини медичного ф-ту №2;

Світлана ФРАНЧУК, к.мед.н., доцент ЗВО кафедри внутрішньої медицини медичного ф-ту №2;

Олена САКОВИЧ, д.мед.н., доцент ЗВО кафедри внутрішньої медицини медичного ф-ту №2

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри внутрішньої медицини медичного факультету №2 ВНМУ ім. М.І. Пирогова.

Протокол від 28 серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри внутрішньої медицини

медичного факультету №2, д.мед.н., професор ЗВО

«28» серпня 2025 року

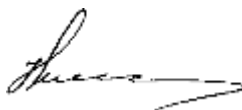

Вадим ЖЕБЕЛЬ

Схвалено методичною радою терапевтичних дисциплін Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова

Протокол від 28 серпня 2025 року № 1

Заступник голови

проф. ЗВО Валерій Іванов

«28» серпня 2025 року

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни ОК11 Клінічна (лабораторна) практика за спеціальністю «Внутрішні хвороби» складена відповідно до Освітньо-наукової програми «Медицина» 2025 Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти за спеціальністю І2 «Медицина», галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» та Положення про практику за спеціальністю здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова (наказ № 88 від 30.05.2025 р.).

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачає підготовку фахівця, здатного до генерування нових наукових ідей, розв'язання комплексних клінічних і дослідницьких проблем, здійснення інноваційної професійної діяльності, а також оволодіння методологією наукової та педагогічної роботи з подальшим виконанням оригінального наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичну та практичну значущість.

1. Опис навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни Клінічна (лабораторна) практика за спеціальністю «Внутрішні хвороби» призначена для закладів вищої освіти МОЗ України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS, заснованої на поєднанні технологій навчання за розділами та залікових кредитів оцінки – одиниць виміру навчального навантаження здобувача освіти необхідного для засвоєння дисципліни або її розділу.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: а) практичні заняття, б) самостійна робота аспірантів.

Поточна навчальна діяльність контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями. Рівень підготовки аспірантів: визначається на підставі результатів тестування, письмової або усної відповіді на контрольні питання, розв'язуванні ситуаційних задач, розв'язання клінічно-орієнтованих задач, огляду хворого, клінічного розбору, складання алгоритмів клінічного обстеження та лікування при певній нозології, проведення диференційної діагностики на підставі визначених симптомів та синдромів у хворого, оцінку результатів інструментальних, лабораторних обстежень, функціональних проб тощо.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по її завершенню у формі заліку згідно навчального плану для спеціальності І2 «Медицина».

Навчальна дисципліна «Клінічна (лабораторна) практика за спеціальністю «Внутрішні хвороби» орієнтована на формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня поглиблених клініко-аналітичних і дослідницьких компетентностей у сфері захворювань органів дихання. Зміст дисципліни охоплює сучасні алгоритми діагностики та лікування патології внутрішніх органів відповідно до чинних державних і міжнародних стандартів надання медичної допомоги, викладених у клінічних протоколах та адаптованих клінічних настановах,

заснованих на принципах доказової медицини та рекомендованих до застосування в Україні й міжнародній клінічній практиці.

Особливий акцент дисципліни - експертна інтерпретація результатів лабораторних та інструментальних досліджень, критичний аналіз клінічних рішень і формування здатності до обґрунтованого вибору персоналізованих стратегій ведення пацієнтів із найбільш поширеними та соціально значущими захворюваннями внутрішніх органів: серцево-судинної (артеріальні гіпертензії порушенні ритму та провідності серця серцева недостатність), дихальної (пневмонія, COVID-19, бронхіальна астма, хронічним обструктивним захворюванням легень) систем, шлунково-кишкового тракту (гастроезофагеальна хвороба, пептична виразка шлунку та 12-палої кишки, хронічні гастрити), захворюваннями нирок (хронічна хвороба нирок, гостре пошкодження нирок), хворобами суглобів анеміями. десимінованими захворюваннями легень, бронхоектатичною хворобою, захворюваннями

Дисципліна передбачає опанування сучасних підходів до надання невідкладної допомоги при критичних станах у клініці внутрішніх хвороб, принципів медичної реабілітації та довготривалого диспансерного нагляду, а також формування здатності інтегрувати клінічну практику з власною науково-дослідною діяльністю. Це забезпечує підготовку аспіранта як клінічного науковця, здатного транслювати результати досліджень у практичну медицину та систему охорони здоров'я.

Мова навчання – українська.

Статус дисципліни. Обов'язкова.

Предметом практики є поглиблення та інтеграція сучасних знань про етіопатогенез, клінічні прояви, методи функціональної, інструментальної та лабораторної діагностики, лікування, профілактику й медичну реабілітацію пацієнтів із патологією внутрішніх органів, а також опанування та критичне застосування інноваційних медичних технологій (високороздільна візуалізація, функціональна та ендоскопічна діагностика, телемедицина).

Важливою складовою предмета практики є формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня здатності до планування, проведення та впровадження результатів наукових досліджень у галузі внутрішніх хвороб з метою підвищення якості клінічної допомоги та розвитку доказової і персоналізованої медицини.

Міждисциплінарні зв'язки: відповідно до навчального плану, вивчення навчальної дисципліни «Клінічна (лабораторна) практика за спеціальністю «Внутрішні хвороби» здійснюється, коли аспірантом набуті відповідні знання з основних базових дисциплін на II рівні вищої освіти: медичної біології, медичної інформатики, біоетики, медичної та біологічної фізики, медичної хімії, аналітичної, біологічної та біоорганічної хімії, анатомії, фізіології людини, патофізіології, патоморфології гістології, цитології та ембріології, мікробіології, вірусології та імунології з мікробіологічною експертизою, внутрішньої медицини, хірургії, педіатрії тощо й інтегрується з цими дисциплінами.

Дисципліна «Клінічна (лабораторна) практика за спеціальністю «Внутрішні хвороби» формує засади поглибленого вивчення аспірантом наступних спеціалізованих дисциплін терапевтичного профілю (пульмонологія, кардіологія, ревматологія, фтизіатрія, гастроентерологія, ендокринологія, загальна практика-сімейна медицина, побічна дія ліків, клінічна фармакологія, клінічна біохімія та мікробіологія, клінічна морфологія,) та теоретичного

(нормальна анатомія, патологічна анатомія, фізіологія, патологічна фізіологія, фармакологія, мікробіологія, гістологія).

Бази практики:

Клінічні кафедри внутрішньої медицини ВНМУ ім. М.І. Пирогова, Університетська клініка, профільні відділення (терапевтичне, відділення інтенсивної терапії), функціональні та клініко-діагностичні лабораторії, за потреби — інші заклади охорони здоров'я, що мають договір із ВНМУ.

2. Мета та завдання практики

2.1. Мета практики – формування та розвиток у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня експертних клініко-аналітичних і дослідницьких компетентностей у галузі внутрішніх хвороб, необхідних для:

- самостійного прийняття клінічних рішень у складних випадках,
- критичної оцінки сучасних клінічних настанов,
- виконання та впровадження результатів оригінальних наукових досліджень у клінічну практику та систему охорони здоров'я.

2.2. Основні завдання практики:

- Оволодіння та експертне застосування сучасних методів і технологій клінічної, функціональної та лабораторної діагностики захворювань внутрішніх органів (ультразвукове дослідження внутрішніх органів, електрокардіографія, спірометрія, ендоскопічні дослідження бронхоскопія, лабораторні та біомаркерні дослідження тощо) з метою формування обґрунтованих клінічних рішень.
- Поглиблений аналіз клінічного перебігу основних нозологій у клініці внутрішніх хвороб (артеріальні гіпертензії, серцева недостатність, аритмії та блокади серця, гострі респіраторні вірусні інфекції та пневмонії, ХОЗЛ, бронхіальна астма, ГЕРХ, пептична виразка шлунку та 12-палої кишки хронічні гастрити, гостре пошкодження нирок, хронічна хвороба нирок, захворювання суглобів анемії тощо) з урахуванням сучасних національних і міжнародних клінічних рекомендацій.
- Формування клініко-аналітичного та критичного мислення під час розбору складних клінічних випадків, оцінювання ефективності існуючих клінічних маршрутів, протоколів і стандартів лікування хвороб внутрішніх органів.
- Розвиток здатності інтегрувати нові наукові дані та результати власних досліджень у процес прийняття клінічних рішень, обґрунтовувати персоналізований підхід до лікування, реабілітації та довготривалого спостереження за пацієнтами.
- Формування навичок міждисциплінарної взаємодії та професійної комунікації (співпраця з анестезіологами, кардіологами, онкологами, реабілітологами, інфекціоністами та іншими фахівцями) під час ведення складних і поліморбідних пацієнтів.
- Виховання готовності до безперервного професійного розвитку, дотримання принципів біоетики, академічної доброчесності та етичних стандартів у клінічній і науковій діяльності.

- Підвищення готовності до професійного становлення як лікаря-терапевта й клінічного науковця, зокрема до участі в національних і міжнародних клінічних та дослідницьких проєктах, міжуніверситетських і мультицентрових дослідженнях.

2.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до підвищення професійної кваліфікації

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати ідеї.

ЗК 5. Здатність до спілкування у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК):

ФК1. Здатність до розуміння предметної області за обраним науковим напрямом та освітньою діяльністю

ФК2. Здатність виявляти потребу в додаткових знаннях у сфері медицини та за напрямком наукових досліджень, генерувати наукові гіпотези

ФК7. Здатність до впровадження нових знань (наукових даних) в науку, освіту та інші сектори суспільства.

ФК10. Здатність до лідерства, керування колективом.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівня, самореалізації.

ПРН 10. Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільне життя.

ПРН 12. Розвивати комунікації в професійному середовищі й громадській сфері.

ПРН 14. Організувати роботу колективу (здобувачів вищої освіти, колег, міждисциплінарної команди).

ПРН 15. Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами; дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

Очікувані результати навчання за підсумками практики

Після завершення практики здобувач повинен уміти:

1. Клінічна діагностика та ведення пацієнтів

- Проводити повний клінічний огляд пацієнтів із захворюваннями органів дихання (збір анамнезу, фізикальне обстеження, оцінка дихальної недостатності).
- Формулювати попередній і клінічний діагноз, проводити диференційну діагностику основних терапевтичних нозологій (артеріальні гіпертензії, серцева недостатність, аритмії та блокади серця, гострі респіраторні вірусні інфекції та пневмонії, ХОЗЛ, бронхіальна астма, ГЕРХ, пептична виразка шлунку та 12-палої кишки хронічні гастрити, гостре пошкодження нирок, хронічна хвороба нирок, захворювання суглобів анемії тощо).

2. Функціональна, інструментальна та лабораторна діагностика

- Інтерпретувати результати електрокардіографії, спірометрії, 6-хвилинного тесту ходьби, даних УЗД внутрішніх органів, рентгенографії, КТ/МРТ внутрішніх органів, бронхоскопії, ФЕГДС
- Оцінювати лабораторні показники (загальний аналіз крові, біохімія, запальні маркери, мікробіологічні, імунологічні та молекулярні дослідження) при патології внутрішніх органів.

3. Менеджмент та невідкладні стани в клініці внутрішніх хвороб

- Обґрунтовувати стратегію лікування гострих і хронічних захворювань внутрішніх органів відповідно до чинних національних та міжнародних протоколів, оцінювати ефективність і безпечність терапії.
- Брати участь у веденні пацієнтів з невідкладними станами (гіпертензивний криз пароксизмальні порушення ритму та провідності серця, гостра серцева недостатність, ГРДС, астматичний статус, гостра ниркова недостатність, виразкова кровотеча тощо), застосовувати алгоритми серцево-легеневої реанімації та респіраторної підтримки під керівництвом досвідченого фахівця.

4. Науково-дослідницька складова

- Планувати та виконувати фрагмент власного наукового дослідження (збір клінічних, інструментальних і лабораторних даних, формування бази даних, статистична обробка результатів) за темою дисертації в галузі внутрішніх хвороб.
- Аналізувати отримані результати, формулювати висновки та підготовлювати матеріали для публікацій і наукових доповідей.

5. Комунікація, етика, доброчесність

- Дотримуватися етичних принципів у роботі з пацієнтами, їх родинами, міждисциплінарною командою, дотримуватися принципів академічної доброчесності при зборі й аналізі даних.
- Вести професійну комунікацію з колегами, представляти клінічні випадки та проміжні результати власних досліджень на клінічних розборах, семінарах, наукових зустрічах.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Програма вивчення дисципліни складається з 1 модуля

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин, 2 кредита ЄКТС.

Опис навчального плану з дисципліни

Структура навчальної дисципліни	Кількість годин			СРС	Рік навчання	Вид контролю
	Всього годин/кредитів ECTS	Аудиторних				
		Лекцій	Практичних занять			
МОДУЛЬ № 1 Клінічна (лабораторна) практика за спеціальністю «Внутрішні хвороби»	60 годин/ 2 кредити	0	45	45	3	ПК-залік

**Примітка: 1 кредит ECTS становить 30 академічних годин.
Аудиторне навантаження становить 33%, СРС –67%**

Форма підсумкового контролю – залік, захист звіту з практики.

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Організація терапевтичної допомоги та безпека в клініці.

Ознайомлення з базою практики, структурою терапевтичного відділення й відділення інтенсивної терапії, правилами інфекційного контролю та біобезпеки, етичні та деонтологічні аспекти роботи з пацієнтами.

Тема 2. Артеріальні гіпертензії.

Первинні та вторинні гіпертензії. Роль біохімічних методів діагностики вторинних гіпертензій. Принципи лікування АГ згідно сучасних міжнародних рекомендацій

Тема 3. Аритмії серця.

Пароксизмальні тахікардії, фібриляція та тріпотіння передсердь, блокади провідної системи. ЕКГ-діагностика, сучасні підходи до діагностики та лікування основних аритмій.

Тема 4. Хронічна та гостра серцева недостатність.

Роль біомаркерів у діагностиці серцево-судинних захворювань. Базисні засоби та підходи до лікування хронічної та гострої серцевої недостатності.

Тема 5. Хвороби органів дихання: пневмонія, COVID 19, дисеміновані процеси у легенях.
Діагностика та принципи лікування.

Тема 6. Хвороби органів дихання: ХОЗЛ, бронхіальна астма.

Принципи діагностики та лікування основних обструктивних захворювань.

Тема 7. Хвороби шлунково-кишкового тракту: ГЕРХ, пептична виразка, хронічні гастрити

Принципи діагностики та лікування ГЕРХ, виразкової хвороби шлунку та 12-палої кишки, хронічних гастритів. хвороба, хронічні гастритів.

Тема 8. Хронічна хвороба нирок, гостре ураження нирок.

Принципи діагностики та стадіювання. Роль сучасних лабораторних методів діагностики.

Тема 9. Найпоширеніші захворювання суглобів.

Принципи діагностики на лікування подагричного артриту, остеоартриту, ревматоїдного артриту, анкілозивного спондіоартриту.

Тема 10. Анемії.

Клінічні та лабораторні діагностичні критерії залізодефіцитної, В12-фолієводефіцитної, гіпо-апластичної, залізорефрактерної анемії. Основні підходи до їх лікування та профілактики.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Усього годин	Практичні заняття	Самостійна робота-клінічна практика
Тема 1. Організація терапевтичної допомоги та безпека в клініці.	6	2	4
Тема 2. Артеріальні гіпертензії.	6	2	4
Тема 3. Аритмії серця.	6	2	4
Тема 4. Хронічна та гостра серцева недостатність.	6	2	4
Тема 5. Хвороби органів дихання: пневмонія, COVID 19, дисеміновані процеси у легенях.	6	2	4
Тема 6. Хвороби органів дихання: ХОЗЛ, бронхіальна астма.	6	2	4
Тема 7. Хвороби шлунково-кишкового тракту: ГЕРХ, пептична виразка, хронічні гастрити	6	2	4
Тема 8. Хронічна хвороба нирок, гостре ураження нирок.	6	2	4
Тема 9. Найпоширеніші захворювання суглобів.	6	2	4
Тема 10. Анемії.	6	2	4
РАЗОМ	60	20	40

Аудиторне навантаження становить 33%, СРС –67%

5. Теми лекцій у даній навчальній програмі не передбачені

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організація терапевтичної допомоги та безпека в клініці.	2
2	Артеріальні гіпертензії.	2
3	Аритмії серця.	2
4	Хронічна та гостра серцева недостатність.	2
5	Хвороби органів дихання: пневмонія, COVID 19, дисеміновані процеси у легенях.	2
6	Хвороби органів дихання: ХОЗЛ, бронхіальна астма.	2
7	Хвороби шлунково-кишкового тракту: ГЕРХ, пептична виразка, хронічні гастрити	2
8	Хронічна хвороба нирок, гостре ураження нирок.	2
9	Найпоширеніші захворювання суглобів.	2
10	Анемії.	2
	УСЬОГО	20

7. Теми лабораторних занять – лабораторні заняття програмою не передбачені.

8. Структура та обсяг клінічної (лабораторної) практики- самостійної роботи.

№ з/п	Вид діяльності	К-сть годин
1	Курація не менше 5–7 пацієнтів терапевтичного профілю з веденням щоденника спостережень (анамнез, обстеження, план лікування, щоденна динаміка).	4
2	Участь у ранкових конференціях, обходах професора, клініко-анатомічних конференціях, консилиумах.	4
3	Самостійний аналіз історій хвороби з фокусом на відповідність стандартам діагностики та лікування.	4
4	Самостійна інтерпретація даних лабораторно-біохімічних обстежень, ЕКГ, рентгенограм, спірограм щонайменше 30 пацієнтів під контролем керівника практики.	4

5	Участь (з дозволу керівника) при проведенні ендоскопічних досліджень, ультразвукових досліджень, інструментальних маніпуляцій (діагностичні та лікувальні пункції)	4
6	Збір та первинна обробка клінічних, лабораторних та інструментальних даних для власного наукового дослідження.	4
7	Підготовка підсумкового письмового звіту з практики (опис бази, курацій, клінічних випадків, власного дослідницького внеску) та презентації одного клініко-наукового випадку.	4
	УСЬОГО	40

9. Індивідуальні завдання

Участь у клінічних розборах, реферативні повідомлення, написання реферату, доповідь на науково-практичних конференціях, засвоєння ключових методів діагностики, засвоєння основних принципів надання невідкладної допомоги, підготовка наочних засобів навчання на кафедрі (таблиці, відео презентації тощо).

10. Завдання для самостійної роботи

Підготовка доповідей до участі у наукових конференціях, написання наукових статей та тез за результатами наукового практичного дослідження або огляду наукових джерел з певної наукової або практичної проблеми, а також:

1. Удосконалення навичок фізикального обстеження пацієнта.
2. Удосконалення навичок трактування лабораторних даних: гемограм, мієлограм, коагулограм, результатів біохімічного дослідження крові, показників імунологічного дослідження крові, досліджень на *Helicobacter pylori* тощо.
3. Удосконалення знань та умінь трактування інструментальних даних: рентгенологічні дослідження, сонографічні дослідження, комп'ютерна спірографія.
4. Доповідь історії хвороби на практичному занятті.
5. Участь у проведенні клінічних розборів тематичних пацієнтів.
6. Моделювання клінічних тематичних ситуацій.
7. Підготовка презентацій для інформативних повідомлень з актуальних питань дисципліни на практичних заняттях.

11. Форми та методи навчання

Форма навчання: очна (денна). В умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану (особливого періоду) форма здобуття освіти встановлюється згідно рішень органів виконавчої влади, ВЦА, місцевого органу управління освіти та Вінницького національного медичного університету для створення безпечного освітнього середовища.

Під час дистанційного навчання для забезпечення організації освітнього процесу та виконання освітніх програм використовувати інструменти онлайн-спілкування та електронні ресурси й веб сервіси в синхронному та асинхронному режимі (Microsoft Teams, Google Meet, Viber), Використати можливість сайту університету, де розміщені інформаційні матеріали та

посилання на додаткові ресурси (відео, завдання, тести) та корисні ресурси для самоосвіти. Для ефективного впровадження системи дистанційного навчання передбачити форми зворотного зв'язку (контролю) зі здобувачами освіти.

Методи навчання та освітні технології

- Клінічні розбори реальних випадків («bedside teaching»).
- Міждисциплінарні консилиуми з участю суміжних фахівців.
- Навчання «peer-reet» та супервізія наукового керівника.
- Навички роботи з клінічними протоколами, міжнародними рекомендаціями та базами доказової медицини.
- Елементи симуляційного навчання (СЛР, респіраторна підтримка, невідкладні стани) – за наявності відповідної бази.
- Clinical Case Discussion

Методи контролю як методи навчання (контролю з боку викладача, самоконтролю, взаємоконтролю, самокорекції, взаємокорекції).

12. Методи контролю та критерії оцінювання

Методи оцінювання (контролю): усний контроль: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; письмовий контроль; програмований контроль.

Форми контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль: здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми.

- Оцінювання роботи здобувача під час курації пацієнтів, участі в розборах, консилиумах.
- Перевірка щоденника практики (повнота опису, обґрунтування діагнозів і лікування, посилання на протоколи).
- Усні співбесіди з ключових тем пульмонології й невідкладних станів.

Підсумковий контроль (залік): засвоєння дисципліни проводиться у вигляді заліку на останньому практичному занятті.

- Захист індивідуального звіту з практики на засіданні кафедри.
- Презентація одного клінічного випадку або фрагмента власного дослідження з аргументованим обговоренням діагностичної та лікувальної тактики.

Критерії оцінювання засвоєння теоретичних знань та виконання практичних навичок під час поточного та підсумкового контролю

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

Оцінка «відмінно» виставляється у випадку, коли аспірант знає зміст заняття у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без

будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї.

Оцінка «добре» виставляється за умови, коли аспірант знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «задовільно» ставиться аспірантові на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і вміння аспіранта не відповідають вимогам "задовільної" оцінки.

Оцінювання виконання практичних навичок під час поточного контролю

Основні критерії оцінювання:

- Сформованість клінічних навичок та здатність до самостійного діагностичного мислення.
- Здатність інтегрувати клінічні, інструментальні й лабораторні дані.
- Здатність використовувати принципи доказової медицини.
- Дотримання вимог медичної етики та біоетики, академічної доброчесності та правил інфекційного контролю.
- Активність у клінічній і науково-дослідницькій роботі, якість підготовленого звіту й презентації.
- Здатність аргументовано відстоювати клінічну та наукову позицію на основі доказової медицини.

Оцінка **«відмінно»** виставляється аспіранту, який, знає хід та послідовність фізикального обстеження пацієнта, демонструє правильне виконання необхідних практичних навичок та вірно з чіткими формулюваннями узагальнень та висновків оформляє план обстеження пацієнта.

Оцінка **«добре»** виставляється аспіранту, який допускає неточності при проведенні фізикального обстеження пацієнта, але здатний самостійно виявити допущені помилки та може продемонструвати виконання практичної навички в цілому, оформляє план обстеження пацієнта.

Оцінка **«задовільно»** виставляється аспіранту, який знає основи практичного завдання, але зазнає труднощів при проведенні фізикального обстеження пацієнта, не може продемонструвати

повну правильну послідовність практичних навичок, не може трактувати в повному обсязі результати проведених досліджень, неохайно оформляє план обстеження пацієнта.

Оцінка «незадовільно» виставляється аспіранту, який не може продемонструвати виконання практичної навички, зазнає значних труднощів при проведенні фізикального обстеження хворого, порушує порядок виконання практичної роботи, не реєструє хід роботи в плані обстеження хворого.

Оцінювання виконання тестових завдань під час поточного контролю

Оцінка «відмінно» виставляється аспіранту, який при проведенні тестового контролю допускається не більше 10% неправильних відповідей (обсяг правильних відповідей 90-100%). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді на всі питання до тесту.

Оцінка «добре» виставляється аспіранту, який під час тестового контролю допускає не більше 20% помилок. (обсяг правильних відповідей 80-89%). Під час розв'язання клінічно орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді на більшість питань до тесту.

Оцінка «задовільно» виставляється аспіранту, який робить помилки не більш, ніж в 40% тестових завдань (обсяг правильних відповідей 60,5-79%). Під час розв'язання клінічно орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді тільки на деякі питання до тесту.

Оцінка «незадовільно» виставляється аспіранту, який при тестовому опитуванні правильно розв'язує менше 60% тестових завдань. Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань не може надати правильні відповіді на питання до тесту.

Оцінювання самостійної роботи аспіранта

Оцінювання самостійної роботи аспірантів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при проведенні диференційованого заліку.

Оцінювання індивідуальної роботи

Здійснюється на підставі виконання індивідуальних завдань, науково-практичної роботи, доповіді про результати дослідження на наукових конференціях, написанні наукових статей та тез за результатами наукового практичного дослідження або огляду наукових джерел з певної наукової або практичної проблеми, згідно з чинним положенням про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова.

13. Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни проводиться у вигляді заліку після вивчення дисципліни в 6 семестрі на останньому занятті.

14. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Нарахування балів за дисципліну проводять згідно чинного положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова шляхом конвертації середньої арифметичної оцінки поточної успішності здобувача освіти за універсальною 200-бальною шкалою. До нарахованих балів за поточну успішність додаються індивідуальні бали (за умови їх зарахування на підставі успішного виконання індивідуальних завдань).

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач освіти після засвоєння дисципліни, – 200 балів. **Мінімальна кількість балів** становить **122 бали**.

Результати складання аспірантом заліку фіксуються у відомості успішності із зазначеною кількістю балів та відміткою «зараховано» або «незараховано». Здобувачу освіти не зараховують дисципліну, якщо кількість отриманих балів менше 122, або вивчення дисципліни виконано в неповному обсязі, про що свідчить академічна заборгованість.

Шкала оцінювання дисципліни: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку	Для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,99	B	добре	
160-169,99	C		
141-159,99	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	
0-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

15. Методичне забезпечення дисципліни

1. Презентації лекцій, аудіо-лекції.
2. Завдання для самостійної роботи.
3. Методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів освіти при підготовці до

практичних занять.

4. Тести для контролю засвоєння тем практичних занять.
5. Ситуаційні практично-орієнтовані задачі для аспірантів.
6. Результати лабораторних та інструментальних методів дослідження.
7. Навчально-методичні посібники та підручники відповідно до списку рекомендованої літератури.

16. Рекомендована література **Основна (базова)**

1. Внутрішня медицина: ревматологія: навчальний посібник / В.Є. Кондратюк, М.Б. Джус. - К.: ВСВ «Медицина», 2017. - 272 с.
2. Внутрішні хвороби. У 2 т. Т. 1 / Л.В.Глушко, С.В.Федоров, І.М. Скрипник, М.М. Островський/ За ред. проф. Л.В.Глушка. – К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 680 с.
3. Внутрішні хвороби: Підручник, заснований на принципах доказової медицини 2018/19 / Керівник проекту Александра Кубец, гол. ред. Адріана Яремчук-Кочмарик, Анатолій Свінцицький; пер. з польск. – Краків: Практична медицина, 2018. – 1632 с.
4. Внутрішня медицина : підручник / [Сабадишин Р. О., Смоляк В.Р., ГашинськаО.С., Баб'як О.В., Бобошко Т.І., Бойчук Т.М., Гордашко Т.А., Горська О.В., Дем'янчук М.Р, Дем'янчук Т.М., Джула І.М., Казирід С.Г., Кирнична А.Ю., Літвінчук О.Ф., Легка М.В., Ординський М.Л., Повар Н.А., Сабадишина О.Б., Шадий С.Б., Штрімайтіс О.В., Пасечко Н.В., Мартинюк Л.П., Ружицька О.О., Кулешко І.І., Барна О.М., Кіржнер Г.Д., Шимон М.М., Ільницька Л.А.] ; за ред. Р. О. Сабадишина. – Вінниця : Нова Книга, 2019. – 528 с.
5. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування // За редакцією В.М.Коваленка, М.І.Лутая, Ю.М.Сіренка, О.С.Сичова, 3-тє вид., переробл. і доповн. – К.: Моріон, 2018. – 224 с.
6. Внутрішні хвороби: у 2 ч. Ч. 1: Розділи 1–8: Нац. підручник для лікарів-інтернів, студ. мед. ЗВО, лікарів-практиків терапевт. профілю. — 2-ге вид. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін.; за ред. Л.В Глушка. — К., 2022. — 680 с., тв. пал., (ст. 5 пр.).
7. Внутрішні хвороби: у 2 ч. Ч. 2: Розділи 9–24: Нац. підруч. для лікарів-інтернів, студ. мед. ЗВО, лікарів-практиків терапевт. профілю. — 2-ге вид. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін.; за ред. Л.В Глушка. — К., 2022. — 584 с. + 6 с. кольор. вкл., тв. пал., (ст. 5 пр.)
8. Ревматологія : навчальний посібник / В. Г. Псарьова, Н. М. Кириченко, О. С. Погорєлова та ін. ; за заг. ред. проф. Л. Н. Приступи, доц. Г. А. Фадєєвої. – Суми : Сумський державний університет, 2019. – 235 с
9. Principles of internal medicine (Endocrinology, Gastroenterology, Hematology, Pulmonary diseases): Study Guide / [Smiyan SI, Komorovskiy RR, Lepyavko AA, et al.] ; edited by SI Smiyan. Ternopil: TSMU, “Ukrmedknyha”; 2019. 474 p.
10. Principles of Internal Medicine (Cardiology, Rheumatology, nephrology): Study Guide / [Smiyan SI, Komorovskiy RR, Slaba US, et al.] ; edited by SI Smiyan. Ternopil: TSMU, “Ukrmedknyha”; 2019. 398 p.

11. Невідкладні стани в загальній лікарській практиці : навч. посіб. : у 2 т. / В. М. Ждан [та ін.] ; ред. В. М. Ждан ; Укр. мед. стомат. акад., Каф. сімейної медицини і терапії. – 2-ге вид., допов. і перероб. – Львів : Магнолія, 2021 – Т. 1. – 256 с. Т. 2. – 280 с.
12. Коваленко ВМ, Головач ІЮ, Борткевич ОП, Рекалов ДГ, Сміян СІ. Остеоартрит / Остеоартроз. Клінічна настанова. Міністерство охорони здоров'я України. Всеукраїнська асоціація ревматологів України. Київ; 2020
13. Свінціцький А. Методи діагностики в клініці внутрішньої медицини / Медицина, 2019. – 1008 с.
14. Наказ МОЗ України №1259 від 18.07.2024 СТАНДАРТ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ СЕРЦЕВО-ЛЕГЕНЕВА РЕАНІМАЦІЯ У ДОРΟΣЛИХ (базові та розширені заходи)
15. Наказ МОЗ України №1957 від 15.09.2021 УНІФІКОВАНИЙ КЛІНІЧНИЙ ПРОТОКОЛ ЕКСТРЕНОЇ, ПЕРВИННОЇ, ВТОРИННОЇ (СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ), ТРЕТИННОЇ (ВИСОКОСПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ) МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА КАРДІОРЕАБІЛІТАЦІЇ «ГОСТРИЙ КОРОНАРНИЙ СИНДРОМ БЕЗ ЕЛЕВАЦІЇ СЕГМЕНТА ST»
16. Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги. Залізодефіцитна анемія. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 02.11.2015 №709. Перегляд протоколу: вересень 2018 року
17. Наказ МОЗ України №1936 від 14.09.2021 УНІФІКОВАНИЙ КЛІНІЧНИЙ ПРОТОКОЛ ЕКСТРЕНОЇ, ПЕРВИННОЇ, ВТОРИННОЇ (СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ), ТРЕТИННОЇ (ВИСОКОСПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ) МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА КАРДІОРЕАБІЛІТАЦІЇ «ГОСТРИЙ КОРОНАРНИЙ СИНДРОМ З ЕЛЕВАЦІЄЮ СЕГМЕНТА ST»
18. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 15.06.2016 №597 Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги при фібриляції передсердь.
19. Наказ МОЗ України №1635 від 09.09.2022 Про затвердження Уніфікованого клінічного протоколу первинної та спеціалізованої медичної допомоги «Хронічний лімфоїдний лейкоз»
20. СТАБІЛЬНА ШЕМИЧНА ХВОРОБА СЕРЦЯ КЛІНІЧНА НАСТАНОВА, ЗАСНОВАНА НА ДОКАЗАХ, Київ – 2021 р. https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2021/12/2021_10_26_kn_stabilna-ihs.pdf
21. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги при легеневої гіпертензії у дорослих. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 21.06.2016 № 614
22. Наказ МОЗ України від 22.07.2025 №1169 Про затвердження Стандартів медичної допомоги «Лімфома Ходжкіна», «Дифузна В-великоклітинна лімфома», «Екстранодальна дифузна В-великоклітинна лімфома та первинна медіастинальна В-клітинна лімфома», «Вперше діагностована та рецидивуюча фолікулярна лімфома»
23. Наказ МОЗ України від 05.06.2019 № 1269 «Про затвердження та впровадження медико технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги» Екстрена медична допомога: догоспітальний етап. Новий клінічний протокол.
24. Наказ МОЗ України від 24.09.2025 №1476 СТАНДАРТ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ МНОЖИННА МІСЛОМА ТА ЗЛОЯКІСНІ ПЛАЗМОКЛІТИННІ НОВОУТВОРЕННЯ
25. Рекомендації EULAR (2019) лікування ревматологічних захворювань (подагри, остеоартриту, ревматоїдного артрити)
26. Суправентрикулярна тахікардія: рекомендації ESC 2019. Brugada J., Katritsis D.G., Arbelo E. et al. (2019) 2019 ESC Guidelines for the management of patients with supraventricular tachycardia.

Eur. Heart J., 00: 1–66, doi:10.1093/eurheartj/ehz467.

27. Наказ МОЗ України 26.03.2025 №537 УНІФІКОВАНИЙ КЛІНІЧНИЙ ПРОТОКОЛ ПЕРВИННОЇ ТА СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ГЕМОФІЛІЯ А https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2025/03/2025_ukpmd_537_gemofiliya-a.pdf

28. Наказ МОЗ України №1581 від 12.09.2024 Уніфікований клінічний протокол первинної та спеціалізованої медичної допомоги «Гіпертонічна хвороба (артеріальна гіпертензія)»

29. McEvoy, J. W., McCarthy, C., Brouwers, S., & others, and. (2025). Рекомендації Європейського товариства кардіологів ESC 2024 з лікування підвищеного артеріального тиску та гіпертензії. АРТЕРІАЛЬНА ГІПЕРТЕНЗІЯ, 17(4), 29–168. <https://doi.org/10.22141/2224-1485.17.4.2024.372>

30. ГОСТРИЙ МІСЛОЇДНИЙ ЛЕЙКОЗ КЛІНІЧНА НАСТАНОВА, ЗАСНОВАНА НА ДОКАЗАХ, Київ-2023, https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2023/10/2023_kn-gml.pdf

31. Рекомендації Європейського товариства кардіологів щодо лікування хронічних коронарних синдромів: розроблені робочою групою з лікування хронічних коронарних синдромів Європейського товариства кардіологів (ESC). Схвалено Європейською асоціацією кардіо-торакальної хірургії (EACTS), 2024 рік. European Heart Journal, Volume 45, Issue 36, 2024, Pages 3415–3537, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehae177>

32. Практикум з основ кардіології [Електронний ресурс] : навч. посібник для студ. закладів вищої освіти [спец. "Фізична терапія, ерготерапія" освітньої програми "Фізична терапія"] / І. В. Кіреєв [та ін.] ; НФаУ. - Електрон. текстові дан. - Харків : НФаУ, 2021. - 57 с.

33. Практикум з основ пульмонології [Електронний ресурс] : навч. посібник для студ. закладів вищої освіти [спец. "Фізична терапія, ерготерапія" освітньої програми "Фізична терапія"] / І. В. Кіреєв [та ін.] ; НФаУ. - Електрон. текстові дан. - Харків : НФаУ, 2021. - 61 с.

3. Фармакотерапія з фармакокінетикою. Лекції [Текст] : навч. посібник для студ. закладів вищої освіти / І. В. Кіреєв [та ін.] ; за ред. проф. І. В. Кіреєва, 2019. - 132 с.

34. 2025 АНА/ACC/AANP/AAPA/ABC/ACCP/ACPM/AGS/AMA/ASPC/NMA/PCNA/SGIM Guideline for the Prevention, Detection, Evaluation and Management of High Blood Pressure in Adults: A Report of the American College of Cardiology/American Heart Association Joint Committee on Clinical Practice Guidelines <https://doi.org/10.1161/HYP.0000000000000249>

35. 2024 ESC Guidelines for the management of atrial fibrillation developed in collaboration with the European Association for Cardio-Thoracic Surgery (EACTS): Developed by the task force for the management of atrial fibrillation of the European Society of Cardiology (ESC), with the special contribution of the European Heart Rhythm Association (EHRA) of the ESC. Endorsed by the European Stroke Organisation (ESO). European Heart Journal. 2024; ehae176, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehae176>.

36. 2023 ESC Guidelines for the management of acute coronary syndromes: Developed by the task force on the management of acute coronary syndromes of the European Society of Cardiology (ESC) European Heart Journal, Volume 44, Issue 38, 7 October 2023, Pages 3720–3826, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehad191>

37. Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги дорослим та дітям гострі респіраторні інфекції» (2016). https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2014_499ukpmd_gri.pdf

38. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги дорослим та дітям грип» (2014). https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2014_499ukpmd_gryp.pdf

39. Коронавірусна хвороба (COVID-19). <https://moz.gov.ua/uk/decrees/nakaz-moz-ukraini-vid-02082023--1396-pro-zatverdzhennja-zmin-do-standativ-medichnoi-dopomogi-koronavirusna-hvoroba-covid-19>; <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1396282-23#Text>
40. Стандарт екстреної медичної допомоги «коронавірусна хвороба (COVID-19)» (2020). <https://moz.gov.ua/uploads/3/19712-standart-ekstrenka.pdf>; Стандарти медичної допомоги «коронавірусна хвороба (COVID-19)» (2020). <https://moz.gov.ua/uploads/3/19713-standarti-med-dopomogi-covid-19.pdf>
41. «Серцево-легенева реанімація на госпітальному етапі у дорослих : Клінічна настанова, заснована на доказах» (2024). МОЗ України, Державне підприємство «Державний експертний центр МОЗ України». Київ, 362. https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2024/07/kn_2024_slr_u-doroslyh.pdf
42. 2022 ESC/ERS Guidelines for the diagnosis and treatment of pulmonary hypertension: Developed by the task force for the diagnosis and treatment of pulmonary hypertension of the European Society of Cardiology (ESC) and the European Respiratory Society (ERS). Endorsed by the International Society for Heart and Lung Transplantation (ISHLT) and the European Reference Network on rare respiratory diseases (ERN-LUNG)., European Heart Journal, Volume 43, Issue 38, 7 October 2022, Pages 3618–3731, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehac237>
43. 2025 ESC/EACTS Guidelines for the management of valvular heart disease: Developed by the task force for the management of valvular heart disease of the European Society of Cardiology (ESC) and the European Association for Cardio-Thoracic Surgery (EACTS), European Heart Journal, Volume 46, Issue 44, 21 November 2025, Pages 4635–4736, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehaf194>
44. 2025 ESC Guidelines for the management of myocarditis and pericarditis: Developed by the task force for the management of myocarditis and pericarditis of the European Society of Cardiology (ESC) Endorsed by the Association for European Paediatric and Congenital Cardiology (AEPC) and the European Association for Cardio-Thoracic Surgery (EACTS), European Heart Journal, Volume 46, Issue 40, 21 October 2025, Pages 3952–4041, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehaf192>
45. 2025 Focused Update of the 2019 ESC/EAS Guidelines for the management of dyslipidaemias: Developed by the task force for the management of dyslipidaemias of the European Society of Cardiology (ESC) and the European Atherosclerosis Society (EAS), European Heart Journal, Volume 46, Issue 42, 7 November 2025, Pages 4359–4378, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehaf190>
46. 2023 ESC Guidelines for the management of endocarditis: Developed by the task force on the management of endocarditis of the European Society of Cardiology (ESC) Endorsed by the European Association for Cardio-Thoracic Surgery (EACTS) and the European Association of Nuclear Medicine (EANM), European Heart Journal, Volume 44, Issue 39, 14 October 2023, Pages 3948–4042, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehad193>
47. 2023 ESC Guidelines for the management of cardiomyopathies: Developed by the task force on the management of cardiomyopathies of the European Society of Cardiology (ESC), European Heart Journal, Volume 44, Issue 37, 1 October 2023, Pages 3503–3626, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehad194>
48. Davidson's Principles and Practice of Medicine 23rd Edition. Editors: Stuart Ralston, Ian Penman, Mark Strachan Richard Hobson. Elsevier. - 2018. - 1440 p.
49. Гастроентерологія: підручник у 2-х томах / За редакцією Харченко Н.В., Бабака О.Я. – 2-е вид., переробл., доповн. – Кіровоград: Поліум, 2017. – Т. 2. – 432 с., іл., табл.; 4 стор. кольор.

- вкл. 10. Денесюк В.І., Денесюк О.В. Внутрішня медицина. Підручник для студентів закладів вищої освіти III IV рівня акредитації та лікарів післядипломної освіти на основі рекомендацій доказової медицини / За ред. В.М. Коваленка. – К.: МОРІОН, 2019. – 960 с.
50. Наказ МОЗ України від 11.02.2016 № 90 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при запальних захворюваннях кишечника». Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Запальні захворювання кишечника (хвороба Крона, виразковий коліт)».
51. Наказ МОЗ України від 11.02.2016 №89 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги пацієнтам з хронічною хворобою нирок V стадії із застосуванням гемодіалізу або перитонеального діалізу».

Допоміжна література

1. Журавльова Л., Олійник М., Сікало Ю., Федоров В. Основи діагностики та лікування захворювань суглобів. – Медкнига. – 2020. – 272 с.
2. Скибчик В. А. Електрокардіографічна діагностика і лікування в невідкладній кардіології : навч. посіб. / В. А. Скибчик, Я. В. Скибчик. – 2-ге вид., допов. – Львів : Простір-М, 2019. – 164 с.
3. Функціональна діагностика : підруч. для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закл. (фтів) післядиплом. освіти МОЗ України / [О. Й. Жарінов та ін.] ; за ред. О. Й. Жарінова, Ю. А. Іваніва, В. О. Куця. – Вид. 2-ге, допов. і перероб. – Київ : Четверта хвиля, 2021. – 783 с.
3. Просто невідкладні стани : клініч. посіб. / уклад. М. Матвійчук [та ін.]. – Тернопіль : Крок, 2022. – 88 с.: іл. – (Основи клінічного мислення в схемах та інфографіках).
4. ЕКГ у практиці = The ECG in Practice: навчальний посібник / Джон Р. Хемптон; переклад 6-го англ. видання. – Київ: Медицина, 2018. – 560 с. ISBN: 978-617-505-713- 1
5. Скибчик В. А. Практичні аспекти сучасної кардіології / В. А. Скибчик, Т. М. Соломенчук. – Вид. 2-ге, допов. – Львів : Мс, 2019. – 424 с.
6. Методи дослідження в гематології : навчальний посібник. / І. О. Дудченко, Г. А. Фадєєва, В. В. Качковська, О. В. Орловський ; за заг. ред. проф. Л. Н. Приступи. – Суми : Сумський державний університет, 2019. – 55 с
7. Дужий І. Д. Особливості діагностики хвороб плеври : монографія / І. Д. Дужий. – 2021. 3. Побічна дія ліків : підруч. для студентів вищ. закл. мед. освіти / І. Ф. Беленічев [та ін.]. – 2021.
8. Ревматичні хвороби. Класифікація, стандарти діагностики та лікування. Науково-виробниче видання / за ред. ВМ Коваленка. К., Моріон; 2021. 399 с.
9. Суправентрикулярна тахікардія: рекомендації ESC 2019. Brugada J., Katritsis D.G., Arbelo E. et al. (2019) 2019 ESC Guidelines for the management of patients with supraventricular tachycardia. Eur. Heart J., 00: 1–66, doi:10.1093/eurheartj/ehz467
10. Клінічна лабораторна діагностика. Підручник за редакцією проф. Л.Є. Лаповець. – Медицина. – 2021. – 504 с.
11. Скибчик В.А., Скибчик Я.В. – 2021. - 164 с. 6. Екстрена та невідкладна медична допомога в запитаннях і відповідях : навч. посіб. / М. І. Швед [и др.]. – Тернопіль : ТДМУ, Укрмедкн., 2020. – 312 с.
12. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. Аналізи. Нормативні показники. Тракткування змін. /За редакцією проф. Ю.М. Мостового. – 27-те вид., доп. і перероб. – Київ: Центр ДЗК, 2020. - 792 с. 5. Сучасні додаткові

- методи обстеження серцево-судинної системи : навч. посіб. / Ю. М. Мостовий [та ін.] ; ред. Ю. М Мостовий ; Вінниц. НМУ ім. М. І. Пирогова. – Львів : Марченко Т. В., 2022. – 287 с. : іл
13. Скибчик ВА, Соломенчук ТМ. Рекомендації Європейського товариства кардіологів із фібриляції передсердь 2024 року: основні положення щодо лікування — принцип AF-CARE. Частина 1. Практикуючий лікар, 2024. № 3. с. 4-10. DOI: 10.31793/2413-5461.2024.13-3.4.
 14. Скибчик ВА, Соломенчук ТМ, Скибчик ЯВ. Рекомендації Європейського товариства кардіологів із фібриляції передсердь 2024 року: зменшення вираженості симптомів шляхом контролю частоти шлуночкових скорочень та контролю ритму. Частина 2. Практикуючий лікар, 2025, №1, с. 5-16. DOI: 10.31793/2413-5461.2025.14-1.5.
 15. Наказ МОЗ України №1054 від 17.06.2024 Стандарт медичної допомоги профілактика та лікування інфекційних ускладнень у дорослих пацієнтів з онкологічними та онкогематологічними захворюваннями
 16. Давиденко К. Лікування системного червоного вовчака: рекомендації EULAR 2019, Український медичний журнал www.umj.com.ua/uk/novyna-167780-likuvannya-sistemnogo-chervonogo-vovchaka-rekomendatsiyi-eular
 17. Катеринчук ІП. Клінічне тлумачення й діагностичне значення лабораторних показників у загально-лікарській практиці: навчальний посібник. 2-е вид. Київ: Медкнига; 2018. 228 с.
 18. Клінічна фармакологія : навч. посіб. / Є. І. Шоріков [та ін.] ; Буковин. ДМУ. – Вінниця : Нова Книга, 2019. – 512 с.
 19. Свінціцький А. С. Методи діагностики в клініці внутрішньої медицини : [навч. посіб. для лікарів-інтернів і студентів мед. закл. вищ. освіти] / А. С. Свінціцький. – Київ : Медицина, 2019. – 1008 с.
 20. Internal medicine. Rapid review for exam preparation (cardiology, rheumatology, nephrology) [Text] : study guide for 5th year students : textbook / [Svitlana Smiian [a. o.] ; ed. by prof. Svitlana Smiian. - Ternopil : TNMU, 2020. - 136 p.
 21. Internal medicine. Rapid review for exam preparation (endocrinology, gastroenterology, pulmonology, haematology) [Text] : study guide for 4th year students : textbook / [S. I. Smiian [a. o.] : ed. by prof. Svitlana Smiian. - Ternopil : TNMU, 2020. - 178 p.
 22. Camm A.J., Lüscher FT. et al. The ESC Textbook of Cardiovascular Medicine (The European Society of Cardiology Series) Volume 1 & 2 3rd Edition. Oxford University Press; 2018. - 3408 p.
 23. Gilbert S., Weiner DE. National Kidney Foundation Primer on Kidney Diseases 7th Edition. Elsevier; 2017 - 680 p.
 24. USMLE Step 2 CK Lecture Notes 2017: Internal Medicine (Kaplan Test Prep). - 2016. - Published by Kaplan Medical. - 474 p.
 25. Zipes D.P., Libby P., Bonow R.O. et al. Braunwald's Heart Disease: A Textbook of Cardiovascular Medicine, 2-Volume Set 11th Edition. Elsevier; 2018. - 2128 p.
 26. Dr. Mohamed, Osama Mahmoud. Cardiology / O. M. Dr. Mohamed. – Cairo : Dar El Teb, 2020. – 174 p. : il. – (Lecture Notes of Internal Medicine).
 27. Dr. Mowafy, Ahmed. Haematology / A. Dr. Mowafy. – 4th ed. –Cairo : University Book Center, 2021. – 114 p. – (InCapsule Series Smarter Not Harder).
 28. Dr. Mowafy, Ahmed. Rheumatology / A. Dr. Mowafy. – Cairo : University Book Center, 2021. – 94 p. – (InCapsule Series Smarter Not Harder)
 29. Correction to: 2024 ESC Guidelines for the management of chronic coronary syndromes: Developed by the task force for the management of chronic coronary syndromes of the European Society of Cardiology (ESC) Endorsed by the European Association for Cardio-Thoracic Surgery

(EACTS), European Heart Journal, Volume 46, Issue 16, 21 April 2025, Page 1565, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehaf079>

30. 2025 ESC Guidelines for the management of cardiovascular disease and pregnancy: Developed by the task force on the management of cardiovascular disease and pregnancy of the European Society of Cardiology (ESC)

Endorsed by the European Society of Gynecology (ESG), European Heart Journal, Volume 46, Issue 43, 14 November 2025, Pages 4462–4568, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehaf193>

31. Faison MN, Davis AM, Trotter KC. Disease-Modifying Drugs for Adult-Onset Rheumatoid Arthritis. JAMA. 2024;331(12):1055–1056. doi:10.1001/jama.2023.26504

32. FitzGerald J. D., Dalbeth N., Mikuls T. et al. (2020) 2020 American College of Rheumatology Guideline for the Management of Gout. Wiley Online Library, May 11 (<https://doi.org/10.1002/acr.24180>). Посилання: (www.umj.com.ua/uk/publikatsia-182087-podagra-suchasni-rekomendatsiyi-shhodo-uratznizhuvalnoyi-terapiyi)

Інформаційні ресурси

1. Електронна адреса сайту університету: <http://vnmu.edu.ua>
2. Електронна адреса сайту бібліотеки університету: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>
4. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
5. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
6. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
7. Український кардіологічний портал <http://ukrcardio.org/>
8. Асоціація Аритмологів України <https://asar.org.ua>
9. Платформа для кардіоспільноти <https://cardioprostir.com.ua>
10. Всеукраїнська асоціація кардіологів України <https://cardiohub.org.ua>
11. Асоціація інтервенційних кардіологів України <https://stent4life.com.ua/association>
12. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com>
13. Відкритий освітній ресурс Empendium. <https://empendium.com/ua/>
14. Міжрегіональне товариство спеціалістів доказової медицини: <http://www.osdm.org/index.php>
15. Останні новини у світі медицини, клінічні випробування та міжнародні гайдлайни (<http://www.medscape.com>).
16. The European Society for Emergency Medicine <http://eusem.org>
17. Фахове видання для медиків по всьому світі British Medical Journal. <https://www.bmjdotcom/>
18. <http://www.esmo.org/Guidelines/Haematological-Malignancies>
19. <https://ehaweb.org/organization/committees/swg-unit/scientific-workinggroups/structure-and-guidelines/>
20. <https://www.rheumatology.org.uk/practice-quality/guidelines/>
21. <https://www.escardio.org/Guidelines/Clinical-Practice-Guidelines>
22. <http://www.acc.org/guidelines/guidelines-search#sort=relevancy>
23. <https://www.asn-online.org/education/training/fellows/educational-resources.aspx#Guidelines>
24. Клінічні настанови та галузеві стандарти https://dec.gov.ua/cat_mtd/galuzevi-standarti-ta-klinichni-nastanovi/
25. <http://www.oxfordmedicaleducation.com/>

26. http://professional.heart.org/professional/GuidelinesStatements/UCM_316885_GuidelinesStatements.jsp
27. <https://www.rheumatology.org/Practice-Quality/Clinical-Support/Clinical-Practice>
28. <http://www.strazhesko.org.ua/advice>
29. www.ginasthma.org
30. <http://goldcopd.org>

ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. М.І. ПИРОГОВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

«__» _____ 20__р.

Звіт
про проходження практики за спеціальністю
здобувача ступеня доктора філософії

(прізвище, ім'я, по батькові)

(галузь знань, спеціальність)

Місце проходження практики _____

Керівник практики _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Рік

Звіт практики

За період практики було виконано (стислий опис змісту практики за спеціальністю):

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

Практика за спеціальністю

№	Вид діяльності	Оцінка	Дата	Підпис керівника
	<i>Курація пацієнтів пульмонологічного профілю</i>			
	<i>Консультування пацієнтів пульмонологічного профілю</i>			
	<i>Участь у ранкових конференціях, клінічних та рентген- консиліумах</i>			
	<i>Інтерпретація результатів функціональних досліджень</i>			
	<i>Участь у проведенні інструментальних/ендоскопічних процедур</i>			
	<i>Формування клінічної бази для наукового дослідження</i>			
	<i>Підготовка звіту та презентації з практики</i>			

Відгук та оцінка роботи аспіранта на практиці

(заповнює керівник структурного підрозділу бази практики)

Посада, прізвище, ім'я, по батькові

Підпис

Печатка бази практики

“ ___ ” _____ 20__ р.

Відгук та оцінка роботи аспіранта на практиці
(заповнює керівник практики від Університету – науковий керівник)

Посада, прізвище, ім'я, по батькові _____

Підпис

“ ____ ” _____ 20__ р.

Дата складання заліку “ ____ ” _____ 20__ р.

Оцінка: за національною шкалою _____

Оцінка: за шкалою ECTS _____

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Науковий керівник (керівник практики) _____

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р.